

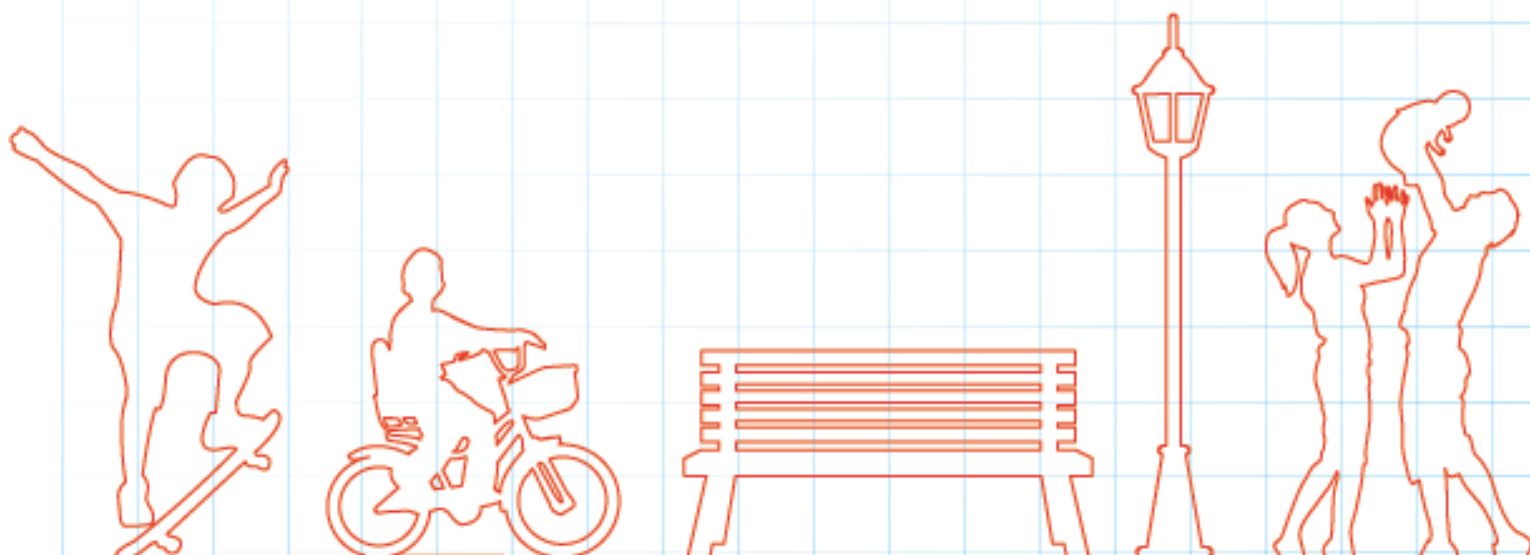
Veilig in de wacht

Nummer: KOM006/2018

Datum: 10 juli 2018

Onderzoek naar de klacht over het onvoldoende ondernemen van activiteiten door het Leger des Heils Jeugdbescherming & Jeugdreclassering tijdens de vrijheidsbeneming van een minderjarige

Oordeel: Op basis van het onderzoek vindt de Kinderombudsman de klacht gegrond.

Kinderen hebben rechten. Deze zijn onder meer vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De rechten gelden voor iedereen onder de 18 jaar. De Kinderombudsman controleert of de overheid de kinderrechten in Nederland naleeft. Hij doet dit ook bij organisaties in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de gezondheidszorg. De Kinderombudsman heeft verschillende taken.

Onderzoek

De Kinderombudsman doet onderzoek naar onderwerpen die te maken hebben met schending van de kinderrechten. Hij kan ook een onderzoek beginnen naaraanleiding van klachten die binnenkomen over individuele gevallen.

Advies

Op basis van signalen en onderzoeken adviseert hij - gevraagd en ongevraagd - het parlement en verschillende instanties. Hij probeert structurele oplossingen te vinden voor problemen die met de rechten van kinderen te maken hebben.

Bewustwording kinderrechten

Het is belangrijk dat iedereen weet dat er kinderrechten zijn en wat deze inhouden. Dus zowel de kinderen en jongeren zelf, als hun ouders, scholen, de overheid en instanties. Daarom maakt de Kinderombudsman volwassene n, kinderen en jongeren bewust van de kinderrechten.

Meer informatie, rapporten en adviezen zijn te vinden op www.dekinderombudsman.nl

de **Kinder**ombudsman

Postbus 93122

2500 AC DEN HAAG

T 0800 376542

info@dekinderombudsman.nl

www.dekinderombudsman.nl

Inhoudsopgave

1	DE KLACHT	4
1.1	WAT IS DE KLACHT	4
1.2	KLACHTVERLOOP	4
2	DE BEVINDINGEN: FEITEN EN VISIES	5
2.1	DE FEITEN	5
2.2	VISIES	9
	VISIE ZORAN.....	9
	VISIE ADVOCaat	9
	VISIE LJ&R	10
3	KINDERRECHTELIJK KADER	13
3.1	VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	13
3.2	JEUGDWET	13
4	BEOORDELING	14
5	CONCLUSIE	17
	BIJLAGE 1: KINDERRECHTELIJK KADER	18

Samenvatting

Zoran komt uit Oost-Europa. Hij is 16 jaar als hij in mei 2017 in Nederland wordt aangehouden door de politie. Hij wordt verdacht van woninginbraak. En misschien is Zoran slachtoffer van mensenhandel of kinderruitbuiting. Eerst komt hij in een jeugdgevangenis en daarna, als er plek is, in een instelling voor gesloten jeugdhulp. Het Leger des Heils Jeugdbescherming & Jeugdreclassering (LJ&R) krijgt tijdelijk de voogdij over hem. Zoran en zijn advocaat vinden dat hij een maand te lang vastgezeten heeft: in de periode 13 juli tot 14 augustus 2017 heeft LJ&R volgens hen niets gedaan om uit te zoeken wie Zoran precies was, waar zijn familie was en of hij misschien het slachtoffer was van kinderhandel. De Kinderombudsman heeft deze klacht onderzocht. De Kinderombudsman vindt dat Zoran gelijk heeft. LJ&R heeft zich zeker hard ingezet voor Zoran en veel voor hem gedaan, maar in die ene maand is er niets gebeurd om duidelijkheid te krijgen over zijn situatie. Zoran zat alleen in Nederland, zonder dat hij de taal sprak en wist wat er ging gebeuren. LJ&R heeft er in die maand niet aan gewerkt om er voor te zorgen dat Zoran weer zo snel mogelijk vrij kwam. En dat hadden ze wel moeten doen, zo volgt uit het Kinderrechtenverdrag.

1 DE KLACHT

1.1 Wat is de klacht

Zoran¹ komt uit Oost-Europa en is 16 jaar als hij door de politie in Nederland wordt aangehouden. Hij wordt verdacht van woninginbraak. Er is het vermoeden dat Zoran slachtoffer is van mensenhandel of kinderovertuiging. Vanaf eind mei 2017 tot medio oktober 2017 zit Zoran eerst in een justitiële jeugdinrichting in het kader van voorlopige hechtenis, en aansluitend, als er plek is, in een instelling voor gesloten jeugdhulp. Het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R) heeft de voorlopige voogdij over Zoran. Zoran en zijn advocaat vinden dat de totale vrijheidsbeneming een maand te lang geduurd heeft, omdat LJ&R in de periode 13 juli – 14 augustus 2017 geen activiteiten heeft ondernomen om informatie over en contact met zijn ouders te krijgen. De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan op basis van de volgende klachtformulering:

Zoran klaagt er over dat LJ&R niet of nauwelijks iets heeft gedaan voor hem in de periode 13 juli — 14 augustus 2017: zijn zaak is niet goed overgedragen of opgepakt tijdens de vakantie van de jeugdbeschermer waardoor er in die periode niets is gedaan om informatie over zijn familie, zijn achtergrond en zijn situatie te achterhalen.

1.2 Klachtverloop

De advocaat heeft over de gang van zaken geklaagd bij de klachtencommissie van LJ&R. Deze verklaarde op 3 oktober 2017 de klacht ongegrond. Vervolgens heeft de advocaat de klacht bij brief van 23 oktober 2017 voorgelegd aan de Nationale ombudsman. Deze heeft de klacht met toestemming van de advocaat doorgestuurd naar de Kinderombudsman, die de klacht vervolgens in behandeling heeft genomen.

¹ Dit is een gefingeerde naam.

2 DE BEVINDINGEN: FEITEN EN VISIES

2.1 De feiten

De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan door LJ&R te vragen om een reactie op de klachtformulering en op een aantal aanvullende vragen. Ook heeft de Kinderombudsman via de advocaat vragen gesteld aan Zoran. Op basis van de verkregen antwoorden en diverse stukken van zowel de advocaat als LJ&R kunnen de volgende feiten worden vastgesteld.

Periode vanaf aanhouding tot einde uithuisplaatsing

Zoran is van Roma-origine en komt uit Oost-Europa. Als hij wordt aangehouden, zegt hij dat hij 13 jaar is, maar het is niet zeker dat de naam en geboortedatum die hij dan opgeeft, juist zijn. Ook is het onduidelijk wie gezag over hem heeft en/of uitoefent. Kort na zijn aanhouding en inverzekeringstelling, wordt hij daarom op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: Raad) onder voorlopige voogdij van LJ&R gesteld. Het is dan eind mei 2017. Zoran verblijft in een justitiële jeugdinrichting.

Begin juni vertelt Zoran zijn (naar later blijkt) echte naam en geboortedatum. Hij stelt dat hij 16 jaar is en bij zijn oma woonde in Oost-Europa. Zoran spreekt de Roma-taal en daarnaast een beetje Italiaans en de taal van het land waar hij stelt te hebben gewoond met zijn oma.

Vanaf de aanhouding zijn er vermoedens van mensenhandel/kinderuitbuiting. De Raad stelt in een rapportage van 7 juni 2017 dat hier meer onderzoek naar gedaan moet worden omdat er nog veel vragen zijn rondom Zoran. Ook is de Raad van mening dat een langer verblijf in de jeugdgevangenis mogelijk emotionele schade aanricht bij Zoran en dat hij daarom zo snel mogelijk naar een instelling voor gesloten jeugdhulp moet worden overgeplaatst.

Eind juni verzoekt LJ&R de rechter om een machtiging uithuisplaatsing van Zoran in een instelling voor gesloten jeugdhulp. LJ&R heeft ondertussen met verschillende instanties contact om de identiteit van Zoran, die van zijn ouders en wie het gezag over hem heeft te achterhalen. Het gaat om instanties zoals de Raad, de politie, een speciaal team binnen de Landelijke Politie (13 Ocean met expertise op het gebied van mensenhandel en kinderuitleiding), team AVIM van de politie, de Officier van Justitie en Defence for Children.

Op 5 juli 2017 ontvangt LJ&R van de politie de vermoedelijke namen van de ouders van Zoran, de leeftijden van de ouders, hun geboorteplaats en een deel van een adres. De politie gaat verdere gegevens nog onderzoeken.

13 juli 2017 is er een gecombineerde zitting straf- en civielrecht. De oma van Zoran is hiervoor uit Oost-Europa naar Nederland gekomen met een identiteitsbewijs van Zoran. Op dat moment komt de identiteit van Zoran vast te staan. Het is nog niet zeker wie zijn

ouders zijn en wie het gezag over Zoran heeft omdat de hiervoor benodigde documenten ontbreken. Tijdens de gecombineerde zitting wordt een machtiging gesloten jeugdhulp afgegeven en wordt de voorlopige hechtenis geschorst met ingang van de datum dat er voor Zoran een plek is in een instelling voor gesloten jeugdhulp. LJ&R moet ondertussen onderzoeken of en hoe Zoran kan worden overgedragen aan zijn familie of de autoriteiten van zijn eigen land. Onderdeel van het onderzoek zal zijn of hij geen slachtoffer is van mensenhandel. De voogd van Zoran vanuit het LJ&R is niet aanwezig bij de zitting in verband met vakantie. Er is namens haar een vervangster op zitting. Kort na de zitting gaat ook de vervangster op vakantie.

Zoran kan op 7 augustus van de jeugdgevangenis naar de instelling voor gesloten jeugdhulp.

Op 16 augustus heeft LJ&R contact met de Raad over het onderzoek naar de identiteit van Zoran en zijn familie alsmede het vermoeden van mensenhandel/kinderuitbuiting. In een email van 16 augustus aan de Raad schrijft LJ&R met welke instanties zij contact hebben gehad over Zoran sinds Zoran onder hun voogdij staat. LJ&R concludeert: 'Kort gezegd lopen de lijnen en moeten gegevens nog geverifieerd worden. We weten tot op heden dus ook niet of ouders beide gezagdragend zijn en of de gegevens die de politie heeft dus de waarheid weergeven'. Ook benoemt LJ&R in de mail dat er nog steeds een sterk vermoeden bestaat van kinderuitbuiting/mensenhandel.

Op 18 augustus ontvangt LJ&R van de Raad een aantal documenten, zoals een kopie van de identiteitskaart van Zoran, kopie geboorteakte van Zoran, kopie geboorteakte vader, kopie identiteitskaart vader en van oma. De Raad had deze van de advocaat ontvangen. De documenten roepen vele vragen op en nopen de organisaties tot verder onderzoek, ook naar de authenticiteit en geldigheid van de documenten. LJ&R neemt hiervoor contact op met verschillende instanties. Op 18 augustus neemt de voogd van Zoran ook nog per mail contact op met de politie en informeert ze of die de identiteit van Zoran al hebben kunnen vaststellen. De politie stuurt de voogd diezelfde dag per email het proces-verbaal van 20 juli toe waarin de identiteit van Zoran was vastgesteld.

Eind augustus is er een nieuwe zitting over de machtiging uithuisplaatsing. De vader van Zoran is daarbij aanwezig. De rechtbank overweegt:

"5.1 (...) de kinderrechter van oordeel is dat de [LJ&R] erg laat is begonnen met het onderzoek naar de achtergronden van Zoran en wat er met Zoran moet gebeuren. Bij de raadkamer gevangenhouding liet de GI verstek gaan en pas in de laatste week is serieus actie ondernomen om te onderzoeken hoe het onder andere zit met gezag over Zoran. (...) Van belang is in ieder geval dat er helderheid komt waar Zoran na het verlaten van de gesloten jeugdhulp terecht komt, waar zijn toekomst ligt. Er zijn nog vele onbeantwoorde vragen. Zo is nog steeds onduidelijk waar Zoran woont en of hij onderwijs volgt. Ook omtrent het gezag blijven vragen onbeantwoord. De verhalen nu zijn erg tegenstrijdig. Daar waar Zoran eerst bij oma zou wonen, is ter zitting nu weer naar voren gekomen

dat hij toch bij zijn ouders woont. Daarnaast zal geheel uitgesloten moet worden dat Zoran slachtoffer is van mensenhandel/ uitbuiting."

De rechter verlengt de ondertoezichtstelling en de machtiging uithuisplaatsing in een gesloten instelling voor jeugdhulp.

Medio oktober is er voldoende duidelijkheid over de situatie van Zoran. Zoran mag weg uit de instelling voor gesloten jeugdhulp en kan mee met zijn vader.

Wat heeft LJ&R gedaan in de periode uit de klachtformulering: 13 juli – 14 augustus

LJ&R heeft voor de Kinderombudsman uitvoerig uit één gezet wat LJ&R allemaal heeft gedaan om de identiteit van Zoran, diens ouders en de uitvoering van het gezag over hem vast te stellen en om de mogelijkheid van mensenhandel/kinderuitbuiting uit te sluiten. LJ&R is hiermee bezig geweest vanaf het moment dat Zoran onder hun voogdij kwam tot aan het moment dat hij met zijn vader mee ging. Uit de overlegde informatie, waaronder het contactjournaal en een door LJ&R opgesteld overzicht van activiteiten, blijkt dat LJ&R contact heeft opgenomen met verschillende instanties zoals hier boven beschreven. Deze activiteiten dateren van vóór 13 juli. Ook heeft LJ&R ná 16 augustus met deze en andere organisaties contact gehad om de identiteit van de ouders van Zoran vast te stellen, vast te stellen wie het gezag had over hem en meer duidelijkheid te krijgen over of er sprake was van mensenhandel/kinderuitbuiting. Uit het contactjournaal, een door LJ&R zelf opgesteld overzicht van activiteiten en aanvullingen van de advocaat blijkt van de volgende activiteiten in de onderzochte periode (omwille van een duidelijk overzicht zijn de laatste contacten vóór de onderzochte periode en de laatste contacten ná de onderzochte periode ook opgenomen):

- 10-07-2017 contact met de Raad (bron: contactjournaal LJ&R, dit is vlak voor de onderzochte periode).
- 12-07-2017 contact vanuit LJ&R met officier van justitie (bron: eigen overzicht LJ&R, dit is vlak voor de onderzochte periode).
- 18-07-2017 contact tussen bureaudienst LJ&R en advocaat. Advocaat belt en vraagt naar contact tussen LJ&R en de ouders van Zoran. De bureaudienst kan hierover geen informatie vinden en noteert het telefoontje van de advocaat vanwege de afwezigheid van de vaste jeugdbeschermer (bron: contactjournaal LJ&R).
- 21-07-2017 contact tussen bureaudienst en advocaat. Advocaat vraagt naar stand van zaken. Er is nog geen duidelijkheid en hij wordt volgende week teruggebeld (bron: stukken advocaat).
- 26-07-2017 contact tussen bureaudienst LJ&R en de justitiële inrichting over dat Zoran op de wachtlijst staat voor overplaatsing naar de instelling voor gesloten jeugdhulp. Ook heeft LJ&R contact met de advocaat over de wens van Zoran om contact te hebben met zijn oma en heeft Zoran later telefonisch contact met zijn oma en broer (bron: contactjournaal LJ&R).
- 01-08-2017 contact tussen bureaudienst en advocaat. In het contactjournaal is genoteerd: "De advocaat vraagt of de zaak is opgepakt door een jeugdbeschermer, omdat de vaste jeugdbeschermer vakantie heeft en

- volgens de advocaat contact gelegd moet worden met de ouders van Zoran. Er is eerder intern een mail uitgegaan met de vraag of iemand dit kon oppakken. Geen reactie. Overlegd met gedragswetenschapper. Wordt intern besproken met manager en vervolgens terugkoppeling gegeven aan advocaat". (bron: contactjournaal LJ&R). De gedragswetenschapper gaat het dossier overdragen aan iemand anders in plaats van de eigen voogd die op vakantie is (bron: stukken advocaat).
- 01-08-2017 contact tussen bureaudienst LJ&R en rechtbank, waarbij de rechtbank navraag doet naar de overplaatsing van Zoran naar de instelling voor gesloten jeugdhulp. (bron: contactjournaal LJ&R).
- 02-08-2017 contact tussen bureaudienst LJ&R en rechtbank over raadkamer zitting. (bron: contactjournaal LJ&R).
- 03-08-2017 contact tussen bureaudienst LJ&R en Parket van het OM over overplaatsing van Zoran naar instelling voor gesloten jeugdhulp. (bron: contactjournaal LJ&R).
- 04-08-2017 diverse contacten over overplaatsing naar instelling voor gesloten jeugdhulp. In het contactjournaal is een mail opgenomen d.d. 31 juli 2017 van jeugdbeschermer D.M. aan een collega bij LJ&R, A.V.. De mail begint met: "Niemand heeft deze zaak echt opgepakt, wordt ook erg lastig gezien de vakantie." (bron: contactjournaal LJ&R via advocaat).
- 07-08-2017 interne mailwisseling. Afspraken: Aan collega's gevraagd de zaak verder op te pakken. (bron: contactjournaal LJ&R).
- 07-08-2017 contact tussen een senior van LJ&R en de justitiële jeugdinrichting: Zoran wordt die middag overgeplaatst naar de instelling voor gesloten jeugdhulp. Afspraken: maandag 15-08-2017 zal de mentor weer terug zijn van vakantie en zal contact gelegd worden met jeugdbeschermer. (bron: contactjournaal LJ&R).
- 07-08-2017 contact tussen een senior van LJ&R en instelling voor gesloten jeugdhulp over de beschikking machtiging uithuisplaatsing. Overige opmerkingen: maandag 15-08-2017 kan de JB (terug van vakantie) contact opnemen voor verdere stappen in deze zaak. Tot die tijd is E.M. de contactpersoon. Senior is op de hoogte van de stand van zaken in deze.
- 08-08-2017 contact tussen bureaudienst en advocaat. Advocaat belt om te horen wat de stand van zaken is. Het dossier is nog niet bij iemand onder gebracht. De advocaat krijgt een mail van een medewerkster van LJ&R: "Ik heb navraag gedaan bij onze praktijkbegeleiding en ons cliëntensysteem nog eens goed bekeken. [de voogd] in deze zaak en is actief aan het werk hierin. Zij komt a.s. dinsdag 15 augustus terug van vakantie. Ik stel voor dat u contact met haar opneemt en met haar de zaak verder bespreekt en overlegt." (bron: stukken advocaat).
- 15-08-2017 contact met de officier van justitie (bron: eigen overzicht LJ&R, deze datum valt buiten de onderzochte periode).
- 16-08-2017 contact tussen LJ&R en de Raad over voortzetting gesloten plaatsing en zorgen rond mensenhandel/kinderuitbuiting (bron: mail van LJ&R).

17-08-2017 contact tussen bureaudienst LJ&R en politie over het vaststellen van ID (bron: contactjournaal LJ&R, deze datum valt buiten de onderzochte periode).

2.2 Visies

De Kinderombudsman heeft via de advocaat vragen gesteld aan Zoran over de klacht en over hoe hij de periode in de jeugdinrichting en instelling voor jeugdhulp heeft ervaren. Zijn mening is hieronder, zakelijk samengevat, opgenomen. Daarna volgen een samenvatting van de visie van de advocaat en het LJ&R.

2.3 Visie Zoran

De Kinderombudsman heeft aan Zoran vragen gesteld via zijn advocaat. Zoran heeft daarop het volgende laten weten.

De verzorging was goed, maar mijn verblijf in Nederland duurde veel te lang. Er zat weinig schot in de zaak. Het was heel eenzaam. Het duurde lang voordat er een voogd werd toegewezen en daarna ging zij met vakantie. Tot ze terug was, werd er eigenlijk niets gedaan. Vervanging tijdens verlof zou beter geregeld moeten worden. Ook voelde ik continu wantrouwen jegens mij en mijn familie. Ik had de indruk dat dit met mijn Roma-afkomst te maken had. Ik zou graag willen dat anderen niet hetzelfde overkomt als mij.

2.4 Visie advocaat

Het advocatenkantoor heeft de reactie van Zoran nog aangevuld.

Tijdens het laatste bezoek aan Zoran stond Zoran de advocaat van achter het raam van zijn kamer zelig uit te zwaaien. Toen zijn familie eenmaal in Nederland was in verband met de zitting, wilden zij Zoran bezoeken in de justitiële jeugdinrichting maar werden zij geweigerd met een beroep op formaliteiten. Een klacht daarover bij de Justitiële jeugdinrichting is gegrond verklaard. Eenmaal in de gesloten jeugdhulp kon Zoran wel bijna dagelijks bellen met zijn familie.

Daarnaast heeft de advocaat – zakelijke samengevat – namens Zoran nog het volgende naar voren gebracht.

De klacht is gericht tegen het feit dat – kennelijk door vakanties en het ontbreken van enige substantiële overdracht en waarneming – er niet of nauwelijks iets is gedaan voor Zoran in de periode van 13 juli 2017 tot en met 14 augustus 2017, terwijl zijn belangen dit wel eisten. Het is klip en klaar dat er in de bewuste maand geen enkel actie is ondernomen door LJ&R om te komen tot de beëindiging van de vrijheidsbenemende maatregel, ondanks dat er door de advocaten van Zoran meermaals aandacht is gevraagd voor zijn situatie. Hierbij is van belang om te beseffen dat het gaat om een minderjarige, die geen enkele binding met Nederland heeft, de Nederlandse, noch de Engelse taal machtig is en nauwelijks contact kon onderhouden met zijn familie. Het was direct duidelijk dat Zoran niet in Nederland zou gaan verblijven en zo spoedig mogelijk met zijn familie herenigd zou moeten worden. Daarin was het belang van de minderjarige gelegen. Het handelen van LJ&R was niet in het belang van de minderjarige.

Dat er tijdens de vakantieperiode van de voogd geen enkele, derhalve ook niet adequate, hulp is geboden is in strijd met lid 2 van artikel 4.1.1 van de Jeugdwet. Een en ander is ook niet te rechtvaardigen met een overmacht situatie. Overmacht wordt ook niet gesteld door LJ&R.

In reactie op de visie van LJ&R tijdens het onderzoek van de Kinderombudsman heeft de advocaat laten weten dat de reactie zijns inziens bevestigt dat LJ&R in de onderzochte periode geen enkele inspanning heeft verricht en dus geen adequate hulp heeft geboden. Zijns inziens probeert LJ&R de schuld voor het feit dat zij niet nader onderzoek hebben gedaan af te schuiven op de familie van Zoran, andere instellingen en autoriteiten.

2.5 Visie LJ&R

LJ&R heeft – zakelijk samengevat – het volgende aangegeven.

Vanaf de start van de voorlopige voogdij waren er ernstige vermoedens van mensenhandel dan wel kinderuitbuiting en mede vanwege de complexiteit van deze problematiek diende zeer zorgvuldig te werk te worden gegaan. Ter onderbouwing van de ernst van dit soort zaken heeft LJ&R aan De Kinderombudsman het rapport 'Zicht op kwetsbaarheid, Een verkennend onderzoek naar de kwetsbaarheid van kinderen voor mensenhandel' van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen toegestuurd alsmede de 'Factsheet aanpak criminele kinderuitbuiting: Landelijke aanpak Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde Instellingen bij vermoedelijke slachtoffers van criminele uitbuiting'. LJ&R geeft aan dat het achterhalen van de daadwerkelijke feiten en omstandigheden een tijdrovend en intensief traject is omdat er doorgaans geen (betrouwbare) documenten aanwezig zijn die de identiteit van de minderjarige en diens ouders kunnen aantonen. Het verifiëren van gegevens bij politie, consulaat en ambassade wordt daardoor vertraagd. Ook heeft niet elke medewerker bij LJ&R de expertise om dit soort zaken te doen. De jeugdbeschermer die de voogd was van Zoran was één van de weinigen die dat kon. De zaak kon dus niet zomaar aan iemand worden overgedragen. Bij een verkeerde inschatting kan een slachtoffer in verkeerde handen vallen en wordt de veiligheid van het slachtoffer direct in gevaar gebracht. Bovendien speelde dit in de periode van de zomervakanties. In die tijd is het altijd lastig om zaken over te dragen. Kortom: inhoudelijke overdracht van een kindbeschermingsmaatregel met deze problematiek, in de vakantieperiode waarin sprake is van onderbezetting, is onder deze omstandigheden nauwelijks mogelijk. Of overdracht noodzakelijk is, is mede afhankelijk van een prioritering gebaseerd op de in te schatten risico's. Omdat Zoran in een veilige setting verbleef, was er niet direct aanleiding om de uitvoering inhoudelijk over te dragen. Wel is de zaak processueel overgedragen in de zin dat er contact werd onderhouden met de instelling waar Zoran verbleef en over de overplaatsing van Zoran naar een instelling voor gesloten jeugdhulp.

LJ&R merkt ook op dat de klacht zich toespitst tot een specifieke periode, maar dat deze in een bredere context moet worden gezien. Voorafgaand aan de vakantieperiode heeft de jeugdbeschermer verschillende handelingen verricht en met instanties contact gehad. Voor het vervolg was LJ&R afhankelijk van de uitkomst van bepaalde trajecten, zoals dat de jeugdbescherming nog in afwachting was van een oproeping door het AVIM voor een

nader verhoor, medewerking van consulaten, ambassades en dergelijke en ook van verdere informatie van de familie van Zoran. LJ&R benadrukt dat het AVIM pas verder onderzoek kon doen als die beschikte over documenten zoals identiteitsbewijzen en dergelijke. LJ&R kon de familie niet bereiken op de verstrekte telefoonnummers. Ook was het een moeizaam proces om informatie van Zoran zelf te verkrijgen: hij legde wisselende verklaringen af over zijn persoonlijke situatie. Pas op 17 en 18 augustus had LJ&R via de advocaat van Zoran en de Raad nadere informatie. Daarna is de zaak weer verder opgepakt.

LJ&R laat voorts weten dat er kritisch is gekeken naar en terughoudend is gereageerd op contact tussen Zoran en zijn ouders in verband met het vermoeden dat Zoran slachtoffer was van familiale kinderuitbuiting. In de Justitiële jeugdinrichting was er een groepsleider die Italiaans sprak en met wie Zoran contact had. Verder had Zoran tijdens zijn vrijheidsbeneming regelmatig contact met zijn oma en broer en in mindere mate met zijn vader. LJ&R verwijst hiervoor naar het contactjournaal. Ook zijn oma en zijn vader bij Zoran op bezoek geweest.

In reactie op de visie van Zoran laat LJ&R weten dat LJ&R begrijpt dat het verblijf in de Justitiële jeugdinrichting en de instelling voor gesloten jeugdhulp lang was. LJ&R meent dat ondanks de taalbarrière Zoran zich goed gehouden heeft op de groep. LJ&R geeft aan dat het voor Zoran onduidelijk zal zijn geweest dat LJ&R wel betrokken was bij de uitvoering van de voogdij, ondanks dat Zoran zelf geen contact had met medewerkers van LJ&R. LJ&R begrijpt dat Zoran zich eenzaam voelde en naar familie vroeg. De eenzaamheid was, hoe verdrietig ook, direct het gevolg van de bescherming die LJ&R voor hem noodzakelijk achtte. LJ&R betreurt dat Zoran het gevoel had dat hij en zijn familie met wantrouwen bejegend werden. De vermoedens van kinderuitbuiting zorgden ervoor dat LJ&R hier onderzoek naar moest doen. Het contact met de familie is gaandeweg steeds meer toegestaan na overleg met betrokken partijen zoals de politie, het Openbaar Ministerie en Defence for Children.

LJ&R concludeert dat de veiligheid van Zoran voorop gestaan heeft en dat op grond van het voorgaande de klacht ongegrond is. Het belang van Zoran om in een veilige opvoedsituatie te verkeren heeft LJ&R altijd laten prevaleren. Wel heeft LJ&R zich de vraag gesteld wat LJ&R anders had kunnen doen. LJ&R is van mening dat er meer oog had moeten zijn voor de (geïsoleerde) positie van Zoran. LJ&R zal in voorkomende gevallen er voor zorgen dat een jongere in ieder geval contact kan onderhouden met een vertrouwenspersoon die vertrouwd is met de taal en achtergrond. Een dergelijke vertrouwenspersoon is inmiddels bij LJ&R bekend en is al meerdere keren ingezet om contacten met jongeren te onderhouden. Ook zal onderzocht worden of ondersteuning met een tolk mogelijk is door na te gaan of hier (extra) financiële middelen beschikbaar voor gesteld kunnen worden.

Reactie LJ&R op verslag van bevindingen

In reactie op het verslag van bevindingen (een tussendocument van De Kinderombudsman met daarin een samenvatting van de verzamelde feiten en visies)

heeft LJ&R uitgebreid gereageerd. LJ&R vraagt nadrukkelijk (meer) aandacht voor het feit dat een zaak met vermoedens van mensenhandel/kinderuitbuiting zeer ingewikkeld is en dat met grote zorgvuldigheid moest worden uitgezocht wie Zoran was, wie zijn ouders waren en wie het gezag over hem uitoefende. LJ&R is van mening dat het alles heeft gedaan om dit goed uit te zoeken en dat de onderzochte maand in een bredere context moet worden bekeken: voorafgaand aan 13 juli heeft LJ&R veel activiteiten verricht om meer duidelijkheid te krijgen en vanaf 17 augustus ook. LJ&R wijst erop dat zij pas op 18 augustus van de Raad identiteits- en geboortebewijzen van Zoran en zijn ouders ontving (die de Raad van de advocaat had ontvangen en LJ&R niet).

3 KINDERRECHTELIJK KADER

3.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Op grond van het Kinderrechtenverdrag horen de belangen van een kind een eerste overweging te zijn. Dit staat in artikel 3 van het verdrag. De belangen van het kind moeten worden bepaald en daarna worden afgewogen tegen andere belangen. De belangen van het kind gaan niet altijd voor, maar hebben wel een zwaarwegend karakter en kunnen dus niet zomaar terzijde geschoven worden.

Om te kunnen bepalen wat in het belang is van het kind, moet – in zaken zoals die van Zoran – rekening worden gehouden met de mening van het kind (artikel 12 IVRK), met zijn identiteit met unieke kenmerken en eigenschappen (artikel 7 en 8 IVRK), met het zo veel mogelijk behouden van familiebanden (artikel 9 IVRK en de Guidelines for the Alternative Care of Children), met de behoefte aan zorg, bescherming (ook tegen de eigen familie indien van toepassing) en veiligheid (artikel 3, 5, 18 en 19 IVRK) en met de kwetsbare situatie waarin het kind zich bevindt.² Kinderen hebben het recht op een goede ontwikkeling (artikel 6). In het licht van deze zaak valt daar ook onder dat kinderen in principe niet van hun vrijheid beroofd worden. Dit mag alleen als *ultimum remedium* en voor de kortst mogelijke tijd, zo volgt uit artikel 37 van het Kinderrechtenverdrag en de United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (de zogenaamde Havana-rules).³ Tot slot mag van elke organisatie die met kinderen werkt, verwacht worden dat die organisatie voldoet aan de door de overheid gestelde normen, onder andere ten aanzien van het aantal personeelsleden en hun geschiktheid. Deze eisen uit artikel 3 lid 3 van het Kinderrechtenverdrag sluiten aan op de Nederlandse Jeugdwet.

3.2 Jeugdwet

LJ&R is een gecertificeerde instelling (GI) die uitvoering geeft aan onder andere (voorlopige) voogdijmaatregelen. In de Jeugdwet is onder meer opgenomen dat een GI verantwoorde hulp zal bieden. Hiermee wordt bedoeld dat de hulp van een goed niveau is, veilig, doeltreffend, doelmatig, cliëntgericht en afgestemd op de behoefte van de jongere of diens ouder(s). Ook is in de Jeugdwet opgenomen dat de GI zich zodanig organiseert en voorziet van kwalitatief en kwantitatief zodanig personeel dat het hierin kan voorzien.⁴

² Deze elementen volgen uit General Comment 14. Alleen de elementen die relevant zijn voor deze casus worden hier benoemd. De elementen zijn te herleiden tot een aantal artikelen van het Verdrag van de Rechten van het Kind, in het bijzonder artikel 3 lid 2, artikel 5, artikel 6, artikel 7, artikel 8, artikel 9, artikel 12, artikel 18 en artikel 19. Een uitgebreidere beschrijving is opgenomen in de bijlage. Ook de integrale tekst van de relevante bepalingen is opgenomen in de bijlage.

³ Zie in het bijzonder regel 2 en 17,

⁴ Zie artikel 4.1.1 van de Jeugdwet. De integrale tekst van dit artikel is opgenomen in de bijlage.

4 BEOORDELING

Ter beoordeling ligt voor de volgende klacht:

Zoran klaagt er over dat LJ&R niet of nauwelijks iets heeft gedaan voor hem in de periode 13 juli — 14 augustus 2017: zijn zaak is niet goed overgedragen of opgepakt tijdens de vakantie van de jeugdbeschermer waardoor er in die periode niets is gedaan om informatie over zijn familie, zijn achtergrond en zijn situatie te achterhalen.

De belangen van Zoran

In het licht van de relevante elementen die genoemd zijn in hoofdstuk 3, was Zoran een jongen van 16 jaar die zich eenzaam voelde, weg wilde uit de gesloten settingen en graag terug wilde naar zijn familie. Hij kwam uit Oost-Europa, had een Roma-achtergrond en sprak de Nederlandse of Engelse taal niet. Tegelijk bestonden er over zijn familie veel vragen en zorgen over de veiligheid van Zoran bij zijn familie. Als minderjarige en alleen in Nederland verkeerde hij in een kwetsbare positie, maar wellicht dat hij ook in een kwetsbare en onveilige positie verkeerde bij zijn familie vanwege de vermoedens van mensenhandel en kinderuitbuiting. Tot slot was Zoran zijn vrijheid ontnomen: in eerste instantie vanwege de verdenking van een strafbaar feit en aansluitend in het kader van een kindbeschermingsmaatregel. Deze vrijheidsbenemende kindbeschermingsmaatregel was opgelegd door een rechter omwille van de ontwikkeling, veiligheid en bescherming van Zoran. Tegelijk mag deze vrijheidsbeneming niet langer duren dan strikt noodzakelijk is, juist ook met het oog op zijn ontwikkeling en de impact van een vrijheidsbeneming hierop. Op grond van het voorgaande kunnen de belangen van Zoran als volgt worden samengevat: zo spoedig mogelijke beëindiging van de vrijheidsbenemende maatregel mits duidelijk is waar hij daarna naar toe kan; naar zijn familie of elders.

Beoordeling van de klacht

Uit het onderzoek is gebleken dat LJ&R vermoedens van mensenhandel/kinderuitbuiting serieus neemt en grondig onderzoek wil (laten) doen voordat een kind wordt overgedragen aan de familie. De Kinderombudsman erkent dat een dergelijk onderzoek tijd kan kosten en dat dit kan betekenen dat een kind enige tijd bij zijn ouders vandaan blijft. Dat is lastig en kan voor het kind verdrietig zijn. Het is echter belangrijk dat kinderen beschermd worden tegen eventuele kinderuitbuiting. Dat LJ&R de vermoedens serieus nam en de veiligheid en een veilige opvoedsituatie van Zoran voorop heeft gesteld, is zeker in het belang van Zoran geweest. De Kinderombudsman kan in die zin de suggestie van de advocaat dat duidelijk was dat Zoran terug kon naar zijn ouders en zo spoedig mogelijk met zijn familie herenigd moest worden, dan ook niet volgen. Er waren veel vragen en onzekerheden die grondig uitgezocht moesten worden. Het was terecht dat de vrijheidsbeneming voortduurde tot er duidelijkheid was en de veiligheid van Zoran gegarandeerd was.

Tegelijk mag die vrijheidsbeneming niet langer duren dan strikt noodzakelijk is evenals de scheiding tussen kind en ouders. Te meer nu Zoran redelijk eenzaam was omdat hij de taal niet sprak. De Kinderombudsman ziet dat LJ&R aanvankelijk terughoudend was met het contact met zijn familie. Dat vindt de Kinderombudsman begrijpelijk gezien de vermoedens die er waren en het contact is uitgebreid toen dat mogelijk was. Dat laat onverlet dat de vrijheidsbeneming voort duurde en daarmee ook de eenzaamheid.

In het onderzoek is onderzocht in hoeverre LJ&R activiteiten heeft ondernomen in de periode 13 juli – 14 augustus, activiteiten gericht op het vaststellen van de identiteit van Zoran en zijn ouders, het gezag over Zoran en in hoeverre de vermoedens van kinderuitbuiting terecht waren. Hoe eerder daarover duidelijkheid kwam, hoe eerder Zoran wellicht ook overgedragen kon worden aan zijn ouders. Uit het onderzoek is gebleken dat LJ&R *in de onderzochte periode niets* heeft gedaan dat gericht was op het vaststellen van de identiteit van de ouders van Zoran, contact leggen met zijn ouders, vaststellen hoe het gezag was en duidelijkheid krijgen over het vermoeden van mensenhandel/kinderuitbuiting of dat gericht was op het proces hiertoe bij andere betrokken instanties te versnellen. Er is zeker wel contact geweest met Zoran en de instellingen waar hij verblijft, maar dit had betrekking op zijn verblijf en overplaatsing, niet op het vaststellen van de identiteit van zijn ouders of de vermoedens van kinderuitbuiting.

LJ&R stelt dat de focus op deze periode niet terecht is en dat gekeken moet worden naar de hele periode van voogdij. De Kinderombudsman deelt die mening niet. De Kinderombudsman ziet dat er in de periode mei 2017 tot en met oktober 2017 allerlei activiteiten zijn ondernomen door LJ&R om duidelijkheid te krijgen over alle voornoemde punten, maar die activiteiten zijn geen legitimatie om in de onderzochte periode niets te hoeven doen. Hoe eerder er immers meer duidelijkheid was, hoe beter voor Zoran.

LJ&R stelt dat in de onderzochte periode gewacht moest worden op anderen. Uit het onderzoek zijn geen aanwijzingen naar voren gekomen die deze stelling ondersteunen. Uit het onderzoek blijkt niet dat in de onderzochte periode op enige manier is *geprobeerd* om contact op te nemen met de familie van Zoran of andere instanties om vaart in de zaak te houden. Op het moment dat de voogd terug is, gebeurt dit pas weer. De Kinderombudsman wijst in dit verband op de contacten op 16 en 18 augustus met de Raad en de politie.

LJ&R stelt dat beschermingsmaatregelen in dit soort zaken met een vermoeden van kinderuitbuiting niet door elke medewerker gedaan kunnen worden en dus ook niet zomaar overdraagbaar zijn. De Kinderombudsman heeft in het onderzoek geen aanwijzing gevonden dat überhaupt een poging is gedaan om de zaak over te dragen. Uit alles spreekt dat onderbezetting in de zomerperiode de reden is geweest dat er in de zaak van Zoran een maand lang niets is gebeurd. De Kinderombudsman wijst hiervoor – niet limitatief – op een aantal noteringen in het contactjournaal:

- 31 juli 2017 (opgenomen bij 4 augustus): Niemand heeft deze zaak echt opgepakt, wordt ook erg lastig gezien de vakantie.

- 1 augustus 2017: Er is eerder intern een mail uitgegaan met de vraag of iemand dit kon oppakken. Geen reactie.
- 8 augustus 2017: Het dossier is nog niet bij iemand onder gebracht.

En prioriteit had de zaak niet, want Zoran zat veilig binnen, zo volgt uit de reactie van LJ&R op het onderzoek. Er is gewacht tot de jeugdbeschermer weer terug was van vakantie. De rechter heeft vervolgens in augustus de ondertoezichtstelling en machtiging uithuisplaatsing verlengd omdat er nog steeds veel onzeker was.

Conclusie

De conclusie is dat de zaak in strijd met de belangen van Zoran een maand stil heeft gelegen. Of dit betekent dat de vrijheidsbeneming in totaal ten onrechte een maand langer heeft voortgeduurd, kan niet met zekerheid worden vastgesteld. Wel kan worden vastgesteld dat in de onderzochte periode LJ&R niets heeft gedaan om de vrijheidsbeneming ten minste zo kort mogelijk te laten zijn. Gezien de kwetsbare positie van Zoran en de zorgen die er waren rond zijn thuissituatie, was gedegen onderzoek zeker geboden, maar had deze voortvarend moeten plaatsvinden om de vrijheidsbeneming zo kort mogelijk te laten zijn. Zo snel mogelijk duidelijkheid en daarmee een einde aan de vrijheidsbeneming was in het belang van Zoran. LJ&R heeft daar geen belang tegenover gesteld dat zwaarder weegt. LJ&R is het als GI volgens het Kinderrechtenverdrag en de Jeugdwet verplicht om zichzelf te verzekeren van voldoende kwaliteit en kwantiteit om zijn taak, ook in dit soort ingewikkelde zaken en ook in de zomerperiode, goed uit te kunnen voeren. Het handelen van LJ&R geeft geen blijk van de juiste belangenafweging en is in strijd met de artikelen 3 en 37 van het IVRK. De klacht is gegrond.

Verbeteringen voor de toekomst

De Kinderombudsman heeft tot slot met instemming kennis genomen van de verbeteringen die LJ&R heeft ingevoerd (de vertrouwenspersoon) en wil invoeren (een tolk) om kwetsbare kinderen die niet de Nederlandse taal spreken beter te bedienen en minder eenzaam te laten zijn. Andere GI's kunnen daar een voorbeeld aan nemen voor zover zij deze werkwijze nog niet hebben.

Daarnaast verwacht de Kinderombudsman dat LJ&R maatregelen neemt om ook tijdens de zomervakantie alle zaken voortvarend te kunnen blijven oppakken waarin de belangen van de kinderen dat vragen.

5 CONCLUSIE

Zoran en zijn advocaat hebben geklaagd over de werkwijze van het LJ&R in de periode van 13 juli – 14 augustus 2017. Op basis van het onderzoek komt de Kinderombudsman tot het oordeel dat de klacht **gegrond** is.

Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

BIJLAGE 1: KINDERRECHTELIJK KADER

Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.

2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijk gebruik, van wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.

2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 7

1. Het kind wordt onmiddellijk na de geboorte ingeschreven en heeft vanaf de geboorte recht op een naam, het recht een nationaliteit te verwerven en, voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen de verwezenlijking van deze rechten in overeenstemming met hun nationale recht en hun verplichtingen krachtens de desbetreffende internationale akten op dit gebied, in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn.

Artikel 8

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich tot eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen zoals wettelijk erkend, zonder onrechtmatige inmenging.
2. Wanneer een kind op niet rechtmatige wijze wordt beroofd van enige of alle bestanddelen van zijn of haar identiteit, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand en bescherming, teneinde zijn identiteit snel te herstellen.

Artikel 9

1. De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten, onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijke recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.
2. In procedures ingevolge het eerste lid van dit artikel dienen alle betrokken partijen de gelegenheid te krijgen aan de procedures deel te nemen en hun standpunten naar voren te brengen.
3. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.
4. Indien een dergelijke scheiding voortvloeit uit een maatregel genomen door een Staat die partij is, zoals de inhechtenisneming, gevangenneming, verbanning, deportatie, of uit een maatregel het overlijden ten gevolge hebbend (met inbegrip van overlijden, door welke oorzaak ook, terwijl de betrokkene door de Staat in bewaring wordt gehouden) van één ouder of beide ouders of van het kind, verstrekt die Staat, op verzoek, aan de ouders, aan het kind of, indien van toepassing, aan een ander familielid van het kind de noodzakelijke inlichtingen over waar het afwezige lid van het gezin zich bevindt of waar de afwezige leden van het gezin zich bevinden, tenzij het verstrekken van die inlichtingen het welzijn van het kind zou schaden. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijk verzoek op zich geen nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene(n).

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.

2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 18

1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.

2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.

3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kinderopvang waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 19

1. De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, terwijl het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft.

2. Deze maatregelen ter bescherming dienen, indien van toepassing, doeltreffende procedures te omvatten voor de invoering van sociale programma's om te voorzien in de nodige ondersteuning van het kind en van degenen die de zorg voor het kind hebben, alsmede procedures voor andere vormen van voorkoming van en voor opsporing, melding, verwijzing, onderzoek, behandeling en follow-up van gevallen van kindermishandeling zoals hierboven beschreven, en, indien van toepassing, voor inschakeling van rechterlijke instanties.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

a. geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vrijlating wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;

b. geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;

c. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;

d. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld beslissing ten aanzien van dat beroep.

General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, CRC/C/GC/14, 29 May 2013.

Toelichting Kinderombudsman:

Uit deze General Comment volgt dat bij iedere beslissing de belangen van kinderen moeten worden bepaald en daarna moeten worden afgewogen tegen eventuele andere belangen. Uit deze weging volgt een beslissing. Om de belangen van kinderen te bepalen, heeft het Kinderrechtencomité een aantal elementen aangewezen waar in ieder geval rekening mee gehouden moet worden voor zover van toepassing. Het gaat om de volgende zeven basiselementen:

- *De mening van het kind over de situatie en te nemen beslissing.* Het Kinderrechtenverdrag noemt geen leeftijdsgrenzen. Het is afhankelijk van de leeftijd en de ontwikkeling van het kind of een kind om zijn of haar mening gevraagd kan worden. Dat een kind zijn of haar mening moet kunnen geven, betekent niet dat die ook altijd wordt gevolgd. Er wordt een passend gewicht aan gegeven: het is afhankelijk van de leeftijd en ontwikkeling van het kind hoe zwaar de mening meetelt. Voor de mening van het kind is ook artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag belangrijk en General Comment nummer 12⁵: dit General Comment geeft uitleg over artikel 12. Als een kind niet zelf zijn mening kan geven (bijvoorbeeld omdat een gesprek te belastend is of het kind niet beschikbaar is voor een gesprek, of omdat het om een groep kinderen gaat die niet vertegenwoordigd kan worden), dan is het belangrijk om informatie over het kind of groep kinderen en hun mening, wensen en belangen in te winnen via anderen om het kind of de kinderen heen, of via andere documenten.

⁵ General Comment no. 12 (2009), The right of the child to be heard, CRC/C/GC/12, 20 juli 2009.

- De identiteit van het kind. Het gaat om de unieke kenmerken en eigenschappen van een kind en ook om de culturele of religieuze identiteit van een kind. Belangrijke kinderrechten zijn daarvoor artikel 7, 8 en 14 IVRK;
- Behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen. Het gezin is volgens het Kinderrechtenverdrag de fundamentele (belangrijkste) maatschappelijke eenheid en de natuurlijke omgeving voor de groei en het welzijn van kinderen. Stabiliteit en continuïteit in de opvoedsituatie maken hier onderdeel van uit. Belangrijke kinderrechten hiervoor zijn artikel 5, 7, 8, 9 en 18 IVRK;
- Zorg, bescherming en veiligheid van het kind. Het gaat om het welzijn van kinderen in brede zin. Enerzijds gaat dit om basisbehoeften op materieel, fysiek, educatief en emotioneel vlak. Anderzijds gaat het om de behoefte aan affectie en veiligheid. Belangrijke kinderrechten zijn artikel 3, 6, 5, 18, 19 IVRK;
- Kwetsbare situatie waarin het kind zich bevindt, waarbij rekening wordt gehouden met de vorm en mate van kwetsbaarheid van elk kind. De mate waarin een kind kwetsbaar is, kan afhangen van de situatie waarin het kind zit in combinatie met de eigenschappen van het kind en kan ook afhangen van de factoren die het kind kwetsbaar maken: een homoseksuele puber is kwetsbaarder op een Islamitische school dan op een openbare school. Een kind kan ook kwetsbaar zijn door de aanwezigheid van risicofactoren (zoals geen stabiele thuissituatie) of slechte ervaringen in het verleden (zoals mishandeling thuis, trauma opgelopen tijdens een vlucht). Belangrijke kinderrechten zijn artikel 2, 22, 23, 30 IVRK;
- Recht van het kind op gezondheid. Het gaat hierbij om het recht op de grootst mogelijke gezondheid. Dit recht is opgenomen in artikel 24 IVRK;
- Recht van het kind op onderwijs. Voor het recht op onderwijs en sociale veiligheid op school zijn belangrijke kinderrechten artikel 19, 28 en 29 IVRK;

Daarnaast kunnen nog andere kinderrechten en/of feiten relevant zijn om de belangen van het kind te kunnen bepalen.

United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (Havana-rules)

Adopted by the General Assembly resolution 45/113 on 14 December 1990

2. Juveniles should only be deprived of their liberty in accordance with the principles and procedures set forth in these Rules and in the United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (The Beijing Rules). Deprivation of the liberty of a juvenile should be a disposition of last resort and for the minimum necessary period and should be limited to exceptional cases. The length of the sanction should be determined by the judicial authority, without precluding the possibility of his or her early release.

III. Juveniles under arrest or awaiting trial

17. Juveniles who are detained under arrest or awaiting trial ("untried") are presumed innocent and shall be treated as such. Detention before trial shall be avoided to the extent possible and limited to exceptional circumstances. Therefore, all efforts shall be

made to apply alternative measures. When preventive detention is nevertheless used, juvenile courts and investigative bodies shall give the highest priority to the most expeditious processing of such cases to ensure the shortest possible duration of detention. Untried detainees should be separated from convicted juveniles.

Guidelines for the Alternative Care of Children

Adopted by the General Assembly Resolution 64/142 on 24 February 2010.

3. The family being the fundamental group of society and the natural environment for the growth, well-being and protection of children, efforts should primarily be directed to enabling the child to remain in or return to the care of his/her parents, or when appropriate, other close family members. The State should ensure that families have access to forms of support in the caregiving role.

Jeugdwet

Artikel 4.1.1

1. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verlenen verantwoorde hulp, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

2. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling organiseren zich op zodanige wijze, voorzien zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel en dragen zorg voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.

3. De hulpverlener neemt bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht en handelt daarbij in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.